

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาไทยกับประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์การจัดการการศึกษาของประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน และเพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของประเทศไทยกับการจัดการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยประโยชน์ที่ได้รับ คือ ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำผลการศึกษานี้ไปประกอบเป็นข้อมูลในกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการจัดการศึกษาของประเทศไทยเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป การศึกษาการจัดการศึกษานี้เน้นเฉพาะการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเท่านั้น ซึ่งดำเนินการศึกษาโดยใช้เทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแหล่งที่มาของข้อมูลได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ครอบคลุม 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1. วิสัยทัศน์และการบริหาร ได้แก่ กฎหมาย นโยบายการจัดการศึกษา โครงสร้าง ระบบ การศึกษาของประเทศ 2. กลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา 3. การมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาของประเทศ 4. การพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัย และ 5. สิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษาของประเทศ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย บทความและจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการศึกษา ผู้วิจัยของสรุปผลการศึกษานี้เป็น 5 ประเด็นของการจัดการศึกษา อุดมศึกษา ดังนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์และการบริหาร

1.1 ผลการสังเคราะห์การจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน

ประเทศไทยและประเทศอาเซียนมีจุดร่วมของการจัดการการศึกษา ด้านวิสัยทัศน์และการบริหารระดับอุดมศึกษา คือ ด้านการเป็นแหล่งพัฒนากำลังคนหรือทรัพยากรมนุษย์ระดับสูงที่มี

คุณภาพ ด้านการเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ สำหรับในประเด็นอื่นๆ ประเทศไทยมีประเด็นที่เป็นจุดร่วมกับบางประเทศในอาเซียน ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นประเด็นจุดร่วมกับประเทศพม่า ประเด็นด้านการพัฒนาผู้สอนเพื่อตอบสนองการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เป็นประเด็นจุดร่วมกับประเทศเวียดนาม การพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นสากล เป็นประเด็นจุดร่วมกับประเทศสิงคโปร์

สำหรับจุดต่าง พบว่า ประเทศอาเซียน ได้แก่ มาเลเซีย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ได้กำหนดวิสัยทัศน์และการบริหาร การศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อการตอบสนองตลาดแรงงาน ในด้านของการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการศึกษา ประเทศอาเซียน ได้แก่ บรูไนที่มีวิสัยทัศน์ให้ความสำคัญกับ e-Learning โดยได้ตั้งประเด็นดังกล่าวให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีอีกด้วย และประเทศพม่าได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษารวมถึงสามารถเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ระหว่างกันได้ สำหรับประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดให้นำทั้ง 2 ด้านในวิสัยทัศน์

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ประเทศพม่า ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหาร ด้านการรักษาเอกลักษณ์และค่านิยมแห่งชาติไว้ด้วย รวมถึงการพัฒนาคุณภาพการวิจัยเพื่อการพัฒนา การศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งประเทศไทยไม่ได้กำหนดประเด็นดังกล่าวไว้ในวิสัยทัศน์และการบริหาร ระดับอุดมศึกษา

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหารในประเด็นการพัฒนาการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นประเด็นที่ประเทศไทยแตกต่างกับประเทศอาเซียน

1.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาอุดมศึกษา

วิสัยทัศน์และการบริหารของการจัดการศึกษาของประเทศไทย ต้องรองรับความแตกต่างของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องมีนโยบายที่ตอบสนองของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภท ซึ่งสถาบันการศึกษาแต่ละประเภทต่างต้องดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ของตนเอง เช่น มหาวิทยาลัยวิจัยมีพันธกิจในการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมเพื่อรองรับการจัดการศึกษา หรือการแข่งขัน ซึ่งงานวิจัยนั้นควรเน้นงานวิจัยที่ตอบโจทย์การนำไปใช้มากกว่างานวิจัยพื้นฐาน ในส่วนมหาวิทยาลัยที่ผลิตบุคลากรเพื่อตอบสนองสังคม ด้วยความต้องการของสังคมที่มีหลากหลายรูปแบบ มหาวิทยาลัยจึงต้องมีความหลากหลายในการผลิตบุคลากรเพื่อป้อนสู่สังคมหรืออุตสาหกรรม นอกจากนี้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่หลากหลายนั้น ต้องกำหนดตัวชี้วัดที่หลากหลายหลากหลายในมุมที่ต่างกันอย่างชัดเจน โดยให้เน้นที่ผลลัพธ์ (Outcome)

นอกจากนี้ ประเด็นเรื่องของการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจ ที่การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องวางวิสัยทัศน์ให้เกิดขึ้น โดยประเด็นนี้ได้ถูกกล่าวไว้แล้วข้างในส่วนของ การสร้างวิสัยทัศน์ตามความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัยวิจัยที่ต้องสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อการจัดการศึกษา

อีกแง่มุมหนึ่งที่น่าสนใจ คือ การจัดการศึกษาของประเทศไทยในแต่ละระดับยังคงกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหารงานที่ไม่สอดคล้องกัน ไม่ได้มองวิสัยทัศน์ปลายทางเป็นตัวเดียวกัน กล่าวคือ วิสัยทัศน์แต่ละระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาไม่มีความสอดคล้องกันแต่อย่างไร ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการป้อนผู้เรียนหรือการเตรียมผู้เรียนเพื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และส่งต่อไปสู่วิสัยทัศน์ปลายทางจึงเกิดขึ้นไม่ได้อย่างสมบูรณ์

และประเด็นสุดท้ายของด้านวิสัยทัศน์และการบริหาร คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ในเรื่องของความรักชาติ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสำนึกในชาติและทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ ซึ่งประเด็นนี้จะถูกระบุไว้ในวิสัยทัศน์ของทุกระดับการศึกษา เพื่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าขึ้นไป

1.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทย

สำหรับแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ด้านวิสัยทัศน์และการบริหาร มีดังนี้

- 1) การกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหารที่มีความหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องตามความแตกต่างหรือคุณลักษณะของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย
- 2) ภายหลังกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหาร ตามข้อ 1 ข้างต้นแล้ว ให้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา โดยให้เน้นที่ผลลัพธ์ (Outcome)
- 3) กำหนดประเด็นเรื่องการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ไว้ในวิสัยทัศน์และการบริหาร และมีกลไกการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม
- 4) มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา โดยแต่ละระดับตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ระดับมัธยม และระดับอุดมศึกษาหรือเพื่อวางวิสัยทัศน์เพื่อเป็นแนวทางเดียวกัน
- 5) กำหนดประเด็นเรื่องความรักชาติ การรักษาเอกลักษณ์และค่านิยมแห่งชาติไว้ในวิสัยทัศน์และการบริหาร
- 6) กำหนดประเด็นเรื่องด้านการพัฒนาคุณภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเน้นที่งานวิจัยประยุกต์หรืองานวิจัยเพื่อพัฒนา

2. ด้านกลไกและการดำเนินงานจัดการศึกษา

2.1 ผลการสังเคราะห์การจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน

ประเทศไทยและประเทศอาเซียนมีจุดร่วมในด้านกลไกและการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในประเด็นด้านการพัฒนาคุณภาพครู บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นจุดร่วมเดียวกับประเทศอินโดนีเซีย พม่า ลาว กัมพูชา และประเทศเวียดนาม ด้วยการพัฒนาอาจารย์ให้ เป็นมืออาชีพ การเพิ่มอาจารย์ระดับปริญญาเอกให้ตรงตามความต้องการในการผลิตบัณฑิต นอกจากนี้ยังพบจุดร่วมด้านกลไกในประเด็นด้านการยกระดับคุณภาพบัณฑิตเพื่อตอบสนอง ตลาดแรงงาน ซึ่งเป็นจุดร่วมของประเทศไทย ลาว และประเทศเวียดนาม ประเทศไทยและสิงคโปร์ มีจุดร่วมในประเด็นการปฏิรูปการเงินของอุดมศึกษาเพื่อขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็น เลิศ

กลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา ประเด็นด้านการยกระดับคุณภาพหลักสูตร และพัฒนากรอบมาตรฐานระดับชาติ เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ประเทศไทยและประเทศอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ พม่า และประเทศลาว ต่างให้ความสำคัญ ซึ่งได้กำหนดเป็นกลไกเดียวกันในการจัดการ การศึกษา นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ประเทศไทย และประเทศอาเซียน ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ พม่า ให้กำหนดกลไกด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลร่วมกันในการจัดการ การศึกษา เป็นจุดร่วมเดียวกัน และประเด็นสุดท้าย ที่ประเทศไทยมีจุดร่วมด้านกลไกและการ ดำเนินงานจัดการการศึกษา กับประเทศอาเซียน คือ การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาใน ภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยมีจุดร่วมเดียวกับประเทศอินโดนีเซีย และพม่า

สำหรับจุดต่างของกลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา พบว่า ประเทศสิงคโปร์ และเวียดนาม เป็นประเทศที่มีกลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา ด้วยการเพิ่มจำนวน นักศึกษาต่างประเทศ รวมถึงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยนานาชาติ ซึ่งประเทศสิงคโปร์ยังเน้นและให้ ความสำคัญกับกลไกด้านการประกันคุณภาพภายใน โดยได้วางกลไกให้เน้นการประกันคุณภาพ ภายในมากขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่า ประเทศมาเลเซียและบรูไน ได้วางกลไกด้านการปรับปรุง หลักสูตร วิธีการเรียนรู้ การสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ และปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการ ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดกลไกในทั้ง 2 ด้านไว้ สำหรับประเทศ ฟิลิปปินส์พบว่า มีการวางกลไกด้านการจัดการการศึกษาในสภาวะวิกฤตเพื่อเตรียมรับมือภัยพิบัติ ซึ่งเป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่กำหนดประเด็นดังกล่าวไว้ในการกลไกและการดำเนินงานจัดการ การศึกษาของประเทศ

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น ประเด็นที่ประเทศไทยควรพิจารณาเพิ่มเติม เพื่อพัฒนา ด้านกลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา คือ ประเด็นด้านการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร

วิธีการเรียนรู้ การสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ และปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 การเน้นการประกันคุณภาพภายในมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษารู้จักตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตามกลไกและการดำเนินงานดังกล่าวต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และการบริหารด้วย

2.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาอุดมศึกษา

กลไกและการดำเนินงานจัดการศึกษา ควรเป็นไปอย่างเข้มแข็งเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแผนหรือนโยบายที่วางไว้ ด้วยการจัดกลุ่มหรือประเภทของมหาวิทยาลัย หลังจากนั้นกำหนดตัวชี้วัดอย่างชัดเจน และผลลัพธ์ (Outcome) ที่ชัดเจน

ทั้งนี้ ในด้านกลไกและการดำเนินงานของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พบความคล่องตัวของการดำเนินงาน ในกรณีที่ภาครัฐจะดำเนินการเพื่อการสนับสนุน สถาบันอุดมศึกษาอยู่ในกรอบของมาตรฐานต่างๆ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งประเด็นนี้ถือว่าเป็นจุดแข็งของการจัดการศึกษา ด้านกลไกและการดำเนินงาน

2.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทย

- 1) เริ่มจากการจัดกลุ่มหรือประเภทของมหาวิทยาลัยตามคุณลักษณะ หลังจากนั้นวางกลไกที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของแต่ละมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดตามคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยเช่นกัน เพื่อติดตามผลลัพธ์ของการดำเนินงานตามแผนงาน หรือวิสัยทัศน์
- 2) ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ภาครัฐใช้กลไกการขอความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ซึ่งแต่ละสถาบันส่วนใหญ่อยู่ภายใต้กรอบและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานด้วยดี
- 3) การพัฒนากลไกด้านการประกันคุณภาพโดยการเน้นการประกันคุณภาพภายในมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษารู้จักตนเองมากขึ้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาของประเทศ

3.1 ผลการสังเคราะห์การจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน

จุดร่วมของด้านการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการการศึกษา พบว่า มีเพียงประเทศไทยและมาเลเซียเท่านั้น ที่มีจุดร่วมในด้านดังกล่าว คือ การมีส่วนร่วมโดยการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการอุดมศึกษา

สำหรับจุดต่าง ประเทศไทยมีความเด่นชัดในด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนใน

การจัดการการศึกษาของประเทศไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งได้กำหนดให้มีระบบรองรับความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งกับหน่วยงานภาคการผลิตในด้านการเรียนการสอนและการวิจัย และการนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยให้ตัวแทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งในทั้ง 2 ประเด็นประเทศอาเซียนอื่นๆ ยังไม่มีการระบุมการมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ยังพบว่า ประเทศสิงคโปร์ยังคงยึดการดำเนินงานเพื่อการจัดการศึกษาในลักษณะของการบริหารจัดการแบบรวมศูนย์ ซึ่งเป็นลักษณะของการบริหารในภูมิภาคที่มีขนาดเล็ก และประเทศพม่า ได้กำหนดความร่วมมือในการจัดการศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างๆทั้งในอาเซียนและสากล

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น เพื่อกำหนดแนวทางด้านการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการการศึกษา ประเทศอาเซียนรวมถึงประเทศไทยควรมีกำหนดความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาในประเทศอาเซียนร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายในการเปิดเสรีด้านการศึกษาและการฝึกอบรม

3.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาอุดมศึกษา

ในด้านการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาของประเทศนั้น ประเทศไทยมีการกำหนดการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาไว้ในแผนฯ อย่างชัดเจน โดยได้ระบุถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยต้องเชื่อมโยงกับชุมชน (Community) นั้นหมายรวมถึง ชุมชน ภาคเอกชน ซึ่งต้องดำเนินการให้อยู่ในรูปแบบของหุ้นส่วนหนึ่งในการดำเนินการจัดการศึกษา (Partnership)

แม้ว่าประเทศไทยจะมีการระบุเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคส่วนในการจัดการศึกษาอย่างชัดเจนแล้ว แต่กลับว่า การมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษายังไม่มีความชัดเจนตั้งแต่กระบวนการดำเนินขึ้นของการวางแผนนโยบายหรือวางแผน หรือแม้กระทั่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อจัดการศึกษา

ซึ่งในบางครั้งภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่กระบวนการวางแผนนโยบาย การวางแผนบ้าง แต่ผลของการหารือจากการมีส่วนร่วม หรือข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่างๆ กลับไม่ได้นำไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม และภาคอุตสาหกรรมยังมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาคอุตสาหกรรมไม่ได้มีหน้าที่ หรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะแตกต่างกับในต่างประเทศที่ภาคอุตสาหกรรมต่างแข่งขันในด้านการมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตบัณฑิตที่จะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม

3.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทย

- 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงของแต่ละภาคส่วน ตั้งแต่กระบวนการวางแผนจนถึงกระบวนการประเมิน
- 2) มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้หาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาการจัดการศึกษาอุดมศึกษาอย่างจริงจัง โดยให้ยึดเป้าหมายเดียวกัน
- 3) สร้างความตระหนักกับภาคอุตสาหกรรมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากรก่อนออกสู่ตลาดอุตสาหกรรม
- 4) ประเทศอาเซียนรวมถึงประเทศไทยควรมีการกำหนดความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาในประเทศอาเซียนร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายในการเปิดเสรีด้านการศึกษา และการฝึกอบรม

4. ด้านการพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัย

4.1 ผลการสังเคราะห์การจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน

ด้านการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัย นั้นไม่พบจุดร่วมของการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัยระหว่างประเทศไทยและประเทศอาเซียน แต่มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ กล่าวคือ ประเทศไทยจะเน้นการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาให้มีความแข็งแกร่งในการทำวิจัยมากขึ้น ในขณะที่ประเทศพม่าและเวียดนามให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพการวิจัย พัฒนาการวิจัยการศึกษาให้รู้ดหน้า ด้วยการจัดโครงการศึกษาวิจัยทั้งในส่วนที่ส่งเสริมวิชาการ การเรียนการสอน และในส่วนที่ส่งเสริมความต้องการของภาคเอกชนและผู้ประกอบการ

สำหรับประเทศสิงคโปร์นั้นให้ความสำคัญกับการประเมิน โดยได้เปลี่ยนจากการประเมินจากภายนอกมาเน้นการประเมินภายในแต่ละสถาบันการศึกษาด้วยความถี่ที่มากขึ้น เพื่อให้สถานศึกษารู้จักตนเองมากขึ้น ในส่วนของประเทศอาเซียนอื่นๆ ไม่ปรากฏแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น ประเทศไทยควรพิจารณาในด้านของการเปลี่ยนการประเมิน โดยเน้นการประเมินภายในมากยิ่งขึ้น เพื่อให้แต่ละสถาบันการศึกษาได้เข้าใจและรู้จักตนเองอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ดียิ่งขึ้น

4.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาอุดมศึกษา

ประเด็นด้านการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัย ประเด็นนี้ประเทศไทยยังก้าวไปไม่ถึงขั้นของการศึกษาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศึกษา โดยผล

การศึกษาพบว่า ประเทศไทยงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือวิจัยประยุกต์ยังค่อนข้างน้อย โดยส่วนมากงานวิจัยเป็นลักษณะของงานวิจัยองค์ความรู้หรือวิจัยพื้นฐานเสียส่วนใหญ่ จึงทำให้ไม่สามารถนำผลการวิจัยไปแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ยังรวมถึงศาสตร์อื่นๆ ด้วยที่งานวิจัยเชิงประยุกต์หรืองานวิจัยเพื่อพัฒนายังมีอยู่ค่อนข้างจำกัด และงานส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีผลโดยตรงต่อประเทศในภาพรวม

โดยประเด็นด้านการจัดการศึกษา ประเทศไทยยังขาดงานวิจัยในมุมมองของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) และที่สำคัญประเด็นดังกล่าว ควรที่จะมีปลูกฝังตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ให้เป็นชีวิตประจำวันของคนไทย เพื่อให้เด็ก เยาวชน และคนไทยเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา

4.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทย

- 1) การส่งเสริมการคิด โจทย์ปัญหาการวิจัยด้านการจัดการศึกษาอุดมศึกษาในรูปแบบงานวิจัยเชิงประยุกต์ หรืองานวิจัยเพื่อพัฒนา เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศ
- 2) ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ในประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning)
- 3) ปลูกฝังการเป็นพลเมืองที่รู้จักเรียนรู้ หรือแสวงหาองค์ความรู้ตลอดชีวิต

5. ด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษาของประเทศ

5.1 ผลการสังเคราะห์การจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน

ประเทศไทยและประเทศอาเซียน ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ พม่า และลาว มีจุดร่วมในด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษาของประเทศ โดยการพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐานของสารสนเทศอุดมศึกษา การพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการการศึกษา ในด้านของการเพิ่มปริมาณอาจารย์หรือนุคลากรทางการศึกษา ประเทศไทยและเวียดนามมีจุดร่วมเดียวกันในการเพิ่มจำนวนอาจารย์ให้ตรงกับความต้องการในการผลิตบัณฑิตเข้าสู่ระบบตลาดแรงงาน

ประเทศไทยและสิงคโปร์ มีจุดร่วมเดียวกันในประเด็นของการเพิ่มทรัพยากรด้านเงินทุนทางการศึกษา การจัดสรรทุนการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา ที่จะตอบสนองความต้องการกำลังคนของประเทศและอาเซียน

สำหรับจุดต่าง นอกจากประเทศไทยจะมีการกำหนดแนวทางในการเพิ่มปริมาณอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเพื่อตอบสนองความต้องการในการผลิตบัณฑิตดังกล่าวในข้างต้นแล้ว ประเทศไทยยังได้กำหนดแนวทางด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดการศึกษาของประเทศโดยการปฏิรูปค่าตอบแทนอาจารย์ โดยประเทศอาเซียนอื่นๆ ไม่ได้มีแนวทางดังกล่าวไว้ในการจัดการศึกษา

สำหรับประเทศสิงคโปร์และกัมพูชา ได้กำหนดแนวทางด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษา ด้วยการพัฒนากำลังคนด้านบุคลากรทางการสอน และประเทศเวียดนามได้มีการกำหนดการจัดตั้งมหาวิทยาลัยนานาชาติ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของประเทศที่กำลังจะเติบโตมากขึ้น

จากผลวิเคราะห์ข้างต้น ประเทศไทยควรที่จะมีการกำหนดแนวทางด้านการพัฒนากำลังคนด้านบุคลากรทางการสอน ตามแนวทางของประเทศสิงคโปร์และประเทศกัมพูชา เพื่อพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือความเป็นมืออาชีพด้านการสอน ที่จะสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์พัฒนาอุดมศึกษาต่อไป

5.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาอุดมศึกษา

สำหรับด้านการจัดการศึกษาประเทศไทยตั้งงบประมาณในการพัฒนาการศึกษาสูงกว่าด้านอื่นๆ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของภาครัฐที่ได้รับการสนับสนุนค่อนข้างเยอะ ทั้งในมิติของโครงสร้างพื้นฐาน และงบประมาณสนับสนุนในส่วนอื่นๆ

แม้ว่างบประมาณในการสนับสนุนการจัดการศึกษาจะมีสัดส่วนสูงที่สุดแล้ว แต่ไม่ได้แสดงถึงว่าการจัดการศึกษาของประเทศไทยจะประสบความสำเร็จ เนื่องจากงบประมาณด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสนับสนุนงานในส่วนต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ดังกล่าวข้างต้นแล้ว แต่งบประมาณไม่ได้ลงไปกำกับหรือติดตามผลลัพธ์ (Outcome) ของการใช้งบประมาณ ตามแผนที่ได้วางไว้อย่างที่ควรจะเป็น

สำหรับสิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษาของประเทศ ด้านบุคลากร พบว่า การได้รับการสนับสนุนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบันอุดมศึกษา โดยมีเงื่อนไข คือ มีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนบุคลากร หรือการพัฒนาบุคลากร มีงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งแต่ละสถาบันอุดมศึกษา จะมีแตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไขข้างต้น ดังนั้น ประเด็นนี้ ในภาพรวมยังไม่ชัดเจนในด้านของการสนับสนุนบุคลากรเพื่อการจัดการศึกษาของระดับอุดมศึกษา

5.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอุดมศึกษาไทย

1) การจัดงบประมาณเพื่อกำกับติดตามผลลัพธ์ (Outcome) ของการดำเนินงานตามแผน เพื่อประเมินผลการนำงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา

2) การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ ในด้านการแลกเปลี่ยนบุคลากร อาจารย์ นักวิจัย เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ในการนำมาจัดการศึกษา และเพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยและประเทศอาเซียน ด้านวิสัยทัศน์และการบริหารที่พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหารระดับอุดมศึกษาให้เป็นแหล่งพัฒนากำลังคนระดับสูงที่มีคุณภาพ และเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ ด้านกลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา ที่พบว่า กลไกและการดำเนินงานด้วยการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ การยกระดับคุณภาพหลักสูตรและพัฒนารอบมาตรฐานระดับชาติ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลร่วมกันในการจัดการการศึกษา การยกระดับคุณภาพบัณฑิตเพื่อตอบสนองตลาดแรงงาน การส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาค และการปฏิรูปการเงินของอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ที่ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และพบว่า ประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศโดยมีการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของประเทศทั้งด้านกฎหมายและนโยบายโดยจัด โดยสาระสำคัญของการพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้ นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้ประชาชนพลเมืองในแต่ละประเทศได้รับ โอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ 2) การปฏิรูปการศึกษาของกลุ่มประเทศอาเซียนในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มดำเนินการ 2 แนวทาง คือ การขยายการศึกษาให้ทั่วถึง และการยกระดับคุณภาพของการศึกษา โดยมีจุดร่วมของประเทศสมาชิกอาเซียนแบ่งออกได้ 5 ประการ ได้แก่ 1. การมุ่งสู่สังคมฐานความรู้ 2. เป้าหมายการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาสู่ระดับสากล 3. การตอบสนองต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น 4. การศึกษาเป็นแนวทางไปในการยกระดับศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ 5. การศึกษาเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์อย่างรอบด้าน

และสอดคล้องกับการศึกษาของวารสาร ไทยมาและคณะ (2558) ที่ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยสำหรับนักศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียน ที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย และเพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ข้อมูลของการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหาร ผลการศึกษาในประเด็นด้านยุทธศาสตร์ พบว่า ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการจัดการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา

สมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

ด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษา พบจุดร่วมด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาระบบ โครงสร้างพื้นฐานของสารสนเทศอุดมศึกษา การเพิ่มปริมาณอาจารย์และทรัพยากรด้านเงินทุนทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2556) ที่ศึกษายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของการยุทธศาสตร์ที่สำคัญของยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และตัวบ่งชี้ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่ดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และได้ข้อค้นในด้านองค์ประกอบที่สำคัญของยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างความร่วมมือการวิจัยในการจัดการเรียนรู้อาเซียน 2) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลายช่องทาง 3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนาทักษะการสื่อสารแก่คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 4) การตระหนักถึงความแตกต่างของประเพณีและวัฒนธรรมในอาเซียน 5) การร่วมกำหนดนโยบายการศึกษาอาเซียน 6) การพัฒนานาชาติ ทั้งนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้มากที่สุดจะเป็นผู้ที่ได้เปรียบ

ในด้านการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการการศึกษาของประเทศ พบว่า ได้กำหนดให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการการศึกษา ซึ่งเป็นจุดร่วมเดียวกับประเทศมาเลเซีย นั่น สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา ในด้านของการจัดทำแผนและการวางแผนการบริหารจัดการการศึกษา

อย่างไรก็ตาม เพื่อความสอดคล้องของการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ไทยและประเทศอาเซียน ควรนำประเด็นดังกล่าวเป็นแนวทางในการพิจารณาจัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับต่อไป ดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์และการบริหาร ควรพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์และการบริหารในประเด็นการพัฒนาคุณภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา และการรักษาเอกลักษณ์และค่านิยมแห่งชาติ เพิ่มเติม ด้านกลไกและการดำเนินงานจัดการการศึกษา ควร

พิจารณากลไกทางการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร วิธีการเรียนรู้ การสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 ด้านการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาของประเทศ ควรพิจารณากำหนดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระหว่างประเทศอาเซียนร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายในการเปิดเสรีด้านการศึกษาและการฝึกอบรม ด้านการพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัย ควรพิจารณาการประเมิน การศึกษาของประเทศ โดยเน้นการประเมินภายในมากขึ้น เพื่อให้แต่ละสถาบันการศึกษารู้จักตนเองมากขึ้น และด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษาของประเทศ ควรพิจารณากำหนด แนวทางด้านการพัฒนากำลังคนด้านการสอนให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษา นำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาดุคศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะขอ นำเสนอเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยจำแนกเป็น 5 ประเด็นตามการจัดการศึกษา

ด้านวิสัยทัศน์และการบริหาร

- 1) การกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหารที่มีความหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องตาม ความแตกต่างหรือคุณลักษณะของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย
- 2) ภายหลังกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหาร ตามข้อ 1 ข้างต้นแล้ว ให้กำหนดตัวชี้วัด เพื่อกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของแต่ละ สถาบันอุดมศึกษา โดยให้เน้นที่ผลลัพธ์ (Outcome)
- 3) กำหนดประเด็นเรื่องการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ไว้ในวิสัยทัศน์และการ บริหาร และมีกลไกการขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม
- 4) มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา โดยแต่ละระดับตั้งแต่ ระดับพื้นฐาน ระดับมัธยม และระดับอุดมศึกษาหรือเพื่อวางวิสัยทัศน์เพื่อเป็นแนวทางเดียวกัน
- 5) กำหนดประเด็นเรื่องความรักชาติ การรักษาเอกลักษณ์และค่านิยมแห่งชาติไว้ใน วิสัยทัศน์และการบริหาร
- 6) กำหนดประเด็นเรื่องด้านการพัฒนาคุณภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา โดยเน้น ington วิจัยประยุกต์หรืองานวิจัยเพื่อพัฒนา

ด้านกลไกและการดำเนินงานจัดการศึกษา

- 1) เริ่มจากการจัดกลุ่มหรือประเภทของมหาวิทยาลัยตามคุณลักษณะ หลังจากนั้นวางกลไกที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของแต่ละมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดตามคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยเช่นกัน เพื่อติดตามผลลัพธ์ของการดำเนินงานตามแผนงาน หรือวิสัยทัศน์
- 2) ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ภาครัฐใช้กลไกการขอความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ซึ่งแต่ละสถาบันส่วนใหญ่อยู่ภายใต้กรอบและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานด้วยดี
- 3) การพัฒนากลไกด้านการประกันคุณภาพโดยการเน้นการประกันคุณภาพภายในมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษารู้จักตนเองมากขึ้น

ด้านการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาของประเทศ

- 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงของแต่ละภาคส่วน ตั้งแต่กระบวนการวางแผนจนถึงกระบวนการประเมิน
- 2) มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้หาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาการจัดการศึกษาอุดมศึกษาอย่างจริงจัง โดยให้ยึดเป้าหมายเดียวกัน
- 3) สร้างความตระหนักกับภาคอุตสาหกรรมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากรก่อนออกสู่ตลาดอุตสาหกรรม
- 4) ประเทศอาเซียนรวมถึงประเทศไทยควรมีการกำหนดความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาในประเทศอาเซียนร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มนโยบายในการเปิดเสรีด้านการศึกษาและการฝึกอบรม

ด้านการพัฒนาและแก้ปัญหาการจัดการศึกษาด้วยการวิจัย

- 1) การส่งเสริมการคิด โจทย์ปัญหาการวิจัยด้านการจัดการศึกษาอุดมศึกษาในรูปแบบงานวิจัยเชิงประยุกต์ หรืองานวิจัยเพื่อพัฒนา เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศ
- 2) ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ในประเด็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning)
- 3) ปลูกฝังการเป็นพลเมืองที่รู้จักเรียนรู้ หรือแสวงหาองค์ความรู้ตลอดชีวิต

ด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดการการศึกษาของประเทศ

- 1) การจัดงบประมาณเพื่อกำกับติดตามผลลัพธ์ (Outcome) ของการดำเนินงานตามแผน เพื่อประเมินผลการนำงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา

2) การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันทั้งในและต่างประเทศ ในด้านการแลกเปลี่ยนบุคลากร อาจารย์ นักวิจัย เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ในการนำมาจัดการศึกษา และเพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเจาะลึกลงไปประเด็นของเรื่องกลไกการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาอุดมศึกษา เนื่องจากการศึกษาคั้งมีไม่ได้ศึกษาอย่างเจาะลึกในประเด็นดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษาน่าจะเป็นแนวทางในการขับเคลื่อน หรือสร้างกลไกในการขับเคลื่อนการศึกษาไปตามยุทธศาสตร์อุดมศึกษาได้

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการสร้างความร่วมมือ หรือการศึกษาแนวทางการร่วมมือเพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพให้กับบุคลากรในระดับอุดมศึกษา

2.3 การศึกษาการรับรู้ หรือความรู้สึกลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอุดมศึกษาของภาคอุตสาหกรรม เพื่อนำมาวางแผนในการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอุดมศึกษา ต่อไป